

HALLITUSOHJELMA 2003**Tiivistelmä****TYÖLLÄ, YRITTÄMISELLÄ JA YHTEISVASTUULLA UUTEEN NOUSUUN**

Hallitus aloittaa työnsä poikkeuksellisen vaativassa kansainvälisessä tilanteessa, joka luo epävarmuutta myös talouden kehitykseen. Hallitus vahvistaa kansalaisten turvallisuutta jatkamalla maamme vakaata ulko- ja turvallisuuspoliittista linjaa ja kehittämällä kansalaisten keskuudessa laajaa kannatusta nauttivaa hyvinvointiyhteiskuntaa. Euroopan unionia hallitus haluaa vahvistaa jäsenvaltioiden ja kansalaisten yhteisönä.

2000-luvun hyvinvointiyhteiskunta on osaamista korostava, työnteekoon ja yrittämiseen kannustava, sosiaalisesti oikeudenmukainen ja alueellisesti tasapainoinen. Hallituksen päätavoitteena on kehittää hyvinvointiyhteiskuntaa parantamalla työllisyyttä ja vähentämällä työttömyyttä, vahvistamalla peruspalveluja ja toimeentuloturvaa sekä tasapainottamalla alueellista kehitystä. Maamme talous on saatava uuteen nousuun.

Onnistuminen työllisyystavoitteissa edellyttää aktiivisen työllisyyspolitiikan ja yrittäjyyden edellytysten parantamisen ohella sopimiseen perustuvan yhteistyön jatkamista ja tiivistämistä, erityisesti työmarkkinaosapuolten ja etujärjestöjen kanssa. Syrjäytymisen estäminen ja köyhyyden torjuminen onnistuvat vain työllisyystavoitteiden toteutumisen kautta.

Hallituksen politiikka nojaa taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävään kehitykseen, mikä merkitsee tuotannollisen toiminnan, taloudellisen kasvun ja ympäristönäkökohtien tasapainoista yhteensovittamista.

Vahva talous-, vero- ja työllisyysstrategia, yhteiskunnallista tasa-arvoa ja sosiaalista eheyttä edistävä uudistuspolitiikka ovat 2000-luvun alun ilmentymä sille poliittiselle yhteistyön perinteelle, jolla maamme on menneinä vuosikymmeninä kehitetty. Työn, yrittämisen ja yhteisvastuun politiikallaan hallitus kehittää aiempina vuosikymmeninä laajalla yhteistyöllä onnistuneesti rakennettua hyvinvointivaltiota ja -yhteiskuntaa.

Talous- ja työllisyyspolitiikka

Hallituksen työllisyystavoitteiden saavuttaminen edellyttää vahvaa talouskasvua koko vaalikauden ajan. Kasvun pitää olla myös rakenteeltaan aikaisempaa työllistävämpää. Ensimmäinen edellytys tavoitteen saavuttamiselle on, että Suomi pääsee nopeasti eroon meneillään olevasta suhdannetaantumasta.

Samalla kun työvoiman osaamistasoa nostetaan, on määrätietoisesti parannettava edellytyksiä synnyttää työpaikkoja, jotka ovat myös vähemmän koulutettujen, erityisosaamista vaille jääneiden ulottuvilla.

Hallitus toteuttaa vaalikauden mittaisen yrittäjyyttä, kasvua ja työllisyyttä tukevan sekä työttömyyttä vähentävän toimenpidekokonaisuuden. Siihen kuuluvat koulutuspolitiikka, T&K- ja

muut kasvupanostukset, veropolitiikka, tuki tulopoliittisten ratkaisujen synnylle, työvoimapolitiikan uudistaminen sekä kaksi hallintorajat ylittävää politiikkaohjelmaa.

Finanssi- ja veropolitiikka

Julkisen talouden kestävyysvarmistamiseksi hallituksen tavoitteena on, että valtiontalous on tavanomaisen talouskasvun oloissa vaalikauden lopulla kansantalouden tilinpidon käsittein mitattuna tasapainossa.

Valtiontalouden tasapainoon vaalikauden lopulla tähtäävä finanssipoliittinen linjaus edellyttää suurta pidättyvyyttä menojen lisäämisessä. Kansantalouden kasvuperustan vahvistamiseksi sekä julkisten palvelujen ja sosiaaliturvan epäkohtien korjaamiseksi hallitusohjelmassa on sovittu vuoden 2007 tasossa 1,12 mrd. euroon kohoavista menonlisäyksistä vaalikauden aikana.

Vaalikauden alussa hyväksyttävien menokehysten asemaa valtiontalouden ja julkisen hallinnon kehittämisessä vahvistetaan. Tämä edellyttää kehysmenettelyn uudistamista.

Hallitus keventää vaalikauden aikana erityisesti työhön kohdistuvaa verotusta. Veroratkaisujen ajoituksessa otetaan huomioon suhdannetilanne ja ne mitoitetaan siten, ettei edellä esitettyä valtion talouden tasapainotavoitetta vaaranneta.

Painopiste valtiontalouden liikkumavaran mahdollistamassa verotuksen keventämisessä kohdistuu ansiotuloihin. Veronkevennyksissä painotetaan työllisyysistä pieni- ja keskituloisia.

Matalapalkkaiseen työhön kohdistuvaa kysyntää pyritään lisäämään kohdennetuin välillisten työvoimakustannusten kevennyksin.

Osinkoverotusta uudistetaan luopumalla yhtiöveron hyvitysjärjestelmästä ja saattamalla osingot osittain kahdenkertaisen verotuksen piiriin pk-yritysten ja niiden maksamien osinkojen verotusta kuitenkaan kiristämättä.

Arvonlisäverotuksen alaraja muutetaan liukuvaksi pienimpien yritysten kasvumahdollisuuksien edistämiseksi.

Hallitus päättää kevään 2003 aikana annettavassa lisäbudjetissa elvytystoimista, joita välittömästi tarvitaan taloudellisen kasvun vahvistamiseksi ja työllisyyden saamiseksi uudelleen kasvu-uralle.

Terveys- ja sosiaalipolitiikka

Terveys- ja sosiaalipolitiikkaa on kehitettävä rinnakkain ja yhdensuuntaisin tavoittein. Kansallinen terveyshanke ja sosiaalialan kehittämisohjelma, joita tulee jatkossa paremmin nivoa yhteen, antavat hallitukselle tarpeellista pohjaa kehittää sosiaali- ja terveydenhuoltoa.

Hallitus valmistelee huumausainepoliittisen toimenpideohjelman vuosille 2004-2007.

Hallitus valmistelee suunnitelman, jossa eri hallinnonalojen yhteistoimin valmistaudutaan ikääntyneen väestön määrän kasvuun. Ensisijainen tavoite vanhustenhuollossa on ikääntyvien kotona asumisen tukeminen. Palvelujärjestelmää on uudistettava tästä näkökulmasta edistään

ikäntyvien toimintakykyä ja omatoimisuutta, heille soveltuvia kuntoutuksen ja terveyttä edistävän liikunnan uusia toimintamalleja.

Syrjäytymisen ehkäisemiseksi ja asiakkaan omatoimisuuden edistämiseksi tarvitaan yhteispalvelupisteiden ja moniammatillisen yhteistyön lisäämistä kuntien sosiaali-, terveys- ja opetustoimen, työvoimatoimistojen, Kelan ja muiden toimijoiden välillä.

Lapsiperheiden aseman parantaminen, vanhemmuuden tukeminen sekä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen ovat hallituskauden keskeisiä tehtäviä. Päätöksenteossa otetaan huomioon lapsen näkökulma ja etu sekä vahvistetaan lasten ja nuorten vaikutusmahdollisuuksia ja oikeutta tulla kuulluksi.

Lapsilisäjärjestelmän rakennetta uudistetaan vuonna 2004. Lapsilisiin tehdään korotus, joka kohdistuu ensimmäiseen lapseen. Lapsilisän yksinhuoltajakorotusta tarkistetaan. Kotihoidon tuen tasoa ja vähimmäissairaus-, äitiys-, isyys- ja vanhempainpäivärahaa nostetaan vuonna 2005.

Vuonna 2006 kansaneläkettä korotetaan ja kustannusvaikutuksissa otetaan huomioon, että myös siihen kytköksissä olevat sosiaalietuudet nousevat.

Työelämä

Hallitus kunnioittaa työelämän perusoikeuksia, kehittää työelämää vakiintunutta kolmikantaperiaatetta noudattaen ja pitää toiminnassaan lähtökohtana hyvää yhteistyötä työmarkkinajärjestöjen kanssa Suomessa ja Euroopan Unionissa. Suomalaisen työelämän ja työmarkkinamallin peruspilareita ovat työehtosopimusten vähimmäisehtolunne ja yleissitovuus.

Hallitus laatii maahanmuuttopoliittisen ohjelman. Hallitus korostaa hyvien etnisten suhteiden ja vuorovaikutuksen edistämiseen tähtäävien ja syrjintää ennalta ehkäisevien toimenpiteiden merkitystä.

Kansalaisten turvallisuus ja osallistuminen

Kansalaisten turvallisuuden lisäämiseksi, rikollisuuden ja päihteiden aiheuttamien ongelmien vähentämiseksi, tehokkaamman oikeusturvan aikaansaamiseksi sekä säädösvalmistelun parantamiseksi poikkihallinnollista päätöksentekoa tehostetaan sekä yhteistoimintaa vahvistetaan.

Kansalaisten osallisuuden vahvistamiseksi ja demokratian toimivuuden parantamiseksi kehitetään kansalaisten osallistumismahdollisuuksia ja -muotoja sekä pyritään lisäämään äänestysaktiivisuutta hallituksen kansalaisvaikuttamista koskevan politiikkaohjelman mukaisesti.

Koulutus-, tiede- ja kulttuuripolitiikka

Sivistyspolitiikassa Suomen asemaa yhtenä maailman johtavista tietoyhteiskunnista vahvistetaan. Lähikouluperiaatetta vahvistetaan. Oppivelvollisuusikä säilytetään nykyisellään. Hallitus valmistelee lainsäädännön aamu- ja iltapäivätoiminnasta. Aikuiskoulutusta kehitetään parlamentaarisen aikuiskoulutustyöryhmän ehdotusten pohjalta. Tutkintoon johtava

korkeakouluopetus säilyy maksuttomana ja yliopisto- ja ammattikorkeakoululaitos julkisen koulutusjärjestelmän osana.

Opiskelijoiden opintososiaalista asemaa kohennetaan, jotta täysipäiväinen ja suunnitelmallinen opiskelu on mahdollista ja opiskeluajat lyhenevät.

Kulttuuripolitiikalla tuetaan kulttuurista ja taiteellista monimuotoisuutta, rikasta kulttuuriperintöä, kulttuurilaitoksia ja palveluja sekä edellytyksiä luovaan työhön.

Alue-, kunta- ja asuntopolitiikka

Hallitus harjoittaa sosiaaliseen ja alueelliseen tasapainoon tähtäävää politiikkaa. Eroja alueiden kehittämisedellytyksissä kavennetaan. Tavoitteena on muuttoliikkeen ja väestörakenteen tasapainottaminen sekä palvelurakenteen turvaaminen koko maassa.

Asuntopolitiikan pitkäjänteisyyden turvaamiseksi hallitus laatii vuoden 2003 loppuun mennessä koko hallituskautta koskevan asuntopoliittisen ohjelman.

Hallitus toteuttaa pitkäjänteistä ja vakaata kuntapolitiikkaa. Kunnallisten peruspalveluiden saatavuus ja laatu turvataan koko maassa kohtuullisella vero- ja maksurasitteella. Kuntien tehtävien ja velvoitteiden rahoituksen tasapainoa parannetaan hallituskauden kattavalla valtion ja kuntien välisellä peruspalveluohjelmalla ja siihen liittyvällä vuosittaisella peruspalvelubudjetilla.

Elinkeino-, energia- ja ympäristöpolitiikka

Hallituksen elinkeinopolitiikan tavoitteena on edistää talouskasvua, työllisyyttä, monipuolistaa tuotantorakennetta, tukea vakaata aluekehitystä ja turvata Suomen talouden kilpailukyky. Tavoitteiden saavuttamiseksi hallitus toteuttaa yrittäjyyden politiikkaohjelman sekä lisää merkittävästi julkista tutkimus- ja kehitysrahoitusta. Suomen talouden kasvu ja kilpailukyky perustuvat jatkossakin ennen kaikkea osaamiseen ja uuden teknologian hyödyntämiseen.

Hallituksen energiapolitiikan tavoitteena on turvata kilpailukykyisen energian saanti ja samalla täyttää kansainvälisten ympäristösitoumusten asettamat velvoitteet. Hallitus edistää voimakkaasti uusiutuvien energialähteiden käyttöä ja energian säästöä muun muassa vero- ja investointituilla.

Ympäristöpolitiikan tavoitteena on Suomen aseman vakiinnuttaminen korkeasta ympäristönsuojelun tasosta tunnettuna tieto- ja osaamisyhteiskuntana. Itämeren suojeleohjelman toteuttamista jatketaan. Vaarallisten kuljetusten aiheuttamia riskejä vähennetään. Laaditaan kansallinen hallinnonalat ylittävä ohjelma ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävästä tuotanto- ja kulutustavoista.

Hallitus harjoittaa ennustettavaa, aktiivista ja markkinaehtoista omistajapolitiikkaa. Valtion yritysvarallisuuden hoidossa pyritään mahdollisimman hyvään yhteiskunnalliseen ja taloudelliseen kokonaistulokseen. Omistajapolitiikan tavoitteena on yhtiöiden kehittäminen, hyvä henkilöstöpolitiikka ja valtion omistuksen arvon nostaminen.

Hallituksen tavoitteena on turvata maaseudun elinvoiman säilyminen kestävällä tavalla. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi hallitus huolehtii perheviljelmien kannattavuuden ja kehitysedellytysten

säilymisestä sekä metsätalouden ja muiden maaseutuelinkeinojen elinvoimaisuudesta, mikä on edellytys sille, että nuorten kiinnostus elinkeinoa kohtaan säilyy. Hallitus päivittää maaseutupoliittisen ohjelman ja varmistaa ministeriöiden välistä yhteistyötä tiivistämällä ohjelman toteutuksen hallinnon eri sektoreilla.

Hallitus harjoittaa aktiivista tietoyhteiskuntapolitiikkaa, jonka tavoitteena on lisätä tuottavuutta ja kilpailukykyä sekä sosiaalista ja alueellista tasa-arvoa hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologiaa kaikilla yhteiskunnan osa-alueilla.

Hallituksen tavoitteena on pyrkiä pitkäjänteiseen liikenneväylien ylläpitoon ja kehittämiseen. Hallitus valmistelee erikseen monivuotisen, kaikki liikennemuodot kattavan liikenneinvestointiohjelman. Investointiohjelman tulee vahvistaa Suomen aluerakennetta, elinkeinoelämän kilpailukykyä ja kansainvälisiä yhteyksiä.

Julkisen hallinnon ja palvelujen saatavuutta, laatua, tuottavuutta ja tehokkuutta lisätään. Valtion keskushallinnon uudistamista ja sen roolin selkeyttämistä jatketaan. Lainvalmisteluprosessin ja lainsäädännön laadun parantamiseksi tehostetaan lainvalmistelun suunnittelua ja johtamista.

Hallitus on sopinut seuraavista poikkihallinnollisista politiikkaohjelmista:

- Työllisyysohjelma
- Yrittäjyyden politiikkaohjelma
- Tietoyhteiskuntaohjelma
- Kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelma